

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN THỊ NGÀN

**NGHIÊN CỨU TÍNH ĐA DẠNG CỦA THỰC VẬT
CÓ MẠCH VÀ ĐỀ XUẤT GIẢI PHÁP BẢO TỒN
TẠI KHU BẢO TỒN THIÊN NHIÊN NÀ HẦU,
HUYỆN VĂN YÊN, TỈNH YÊN BÁI**

LUẬN VĂN THẠC SĨ SINH HỌC

THÁI NGUYÊN - 2014

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN THỊ NGÀN

**NGHIÊN CỨU TÍNH ĐA DẠNG CỦA THỰC VẬT
CÓ MẠCH VÀ ĐỀ XUẤT GIẢI PHÁP BẢO TỒN
TẠI KHU BẢO TỒN THIÊN NHIÊN NÀ HẦU,
HUYỆN VĂN YÊN, TỈNH YÊN BÁI**

*Chuyên ngành: Sinh thái học
Mã số: 60.42.01.20*

LUẬN VĂN THẠC SĨ SINH HỌC

Người hướng dẫn khoa học: TS. MA THỊ NGỌC MAI

THÁI NGUYÊN - 2014

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nghiên cứu trong luận văn là hoàn toàn trung thực.

Mọi sự giúp đỡ cho việc hoàn thành luận văn này đều đã được cảm ơn. Các thông tin, tài liệu trích dẫn trình bày trong luận văn này đều đã được ghi rõ nguồn gốc.

Tác giả

Nguyễn Thị Ngân

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình nghiên cứu tác giả đã nhận được nhiều sự giúp đỡ quý báu của các thầy cô, các nhà khoa học cùng các đồng nghiệp, bạn bè và gia đình.

Trước hết lời cảm ơn sâu sắc nhất xin được gửi tới TS. Ma Thị Ngọc Mai, một nhà khoa học, một người thầy lớn đã hết sức tận tâm chỉ bảo, hướng dẫn tôi không chỉ trong quá trình thực hiện luận văn này.

Tôi xin gửi lời cảm ơn tới:

Lãnh đạo chi cục kiểm lâm Tỉnh Yên Bái, Lãnh đạo hạt kiểm lâm huyện Văn Yên - Yên Bái, Ban quản lý khu bảo tồn thiên nhiên Nà Hầu, đã tạo mọi điều kiện giúp đỡ chúng tôi trong suốt thời gian tiến hành điều tra, nghiên cứu ngoài thực địa và cung cấp cho tôi những số liệu quan trọng.

Lãnh đạo trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên, Ban chủ nhiệm Khoa Sinh - KTNN và các thầy cô giáo trong khoa đã tạo mọi điều kiện giúp đỡ tôi trong quá trình học tập và hoàn thành luận văn.

Lãnh đạo Sở Giáo dục và Đào tạo Yên Bái; Trường THPT Nguyễn Lương Bằng - Yên Bái đã tạo mọi điều kiện thuận lợi để tôi yên tâm học tập và công tác.

Cuối cùng tôi xin bày tỏ lòng biết ơn đến toàn thể gia đình, bạn bè và đồng nghiệp đã luôn ủng hộ, động viên và tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu.

Trong quá trình thực hiện luận văn do còn hạn chế về thời gian, kinh phí cũng như trình độ chuyên môn nên không tránh khỏi những thiếu sót. Rất mong nhận được những ý kiến quý báu của các thầy cô giáo, các nhà khoa học, bạn bè và đồng nghiệp.

Thái Nguyên, ngày 10 tháng 04 năm 2014

Tác giả

Nguyễn Thị Ngân

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN.....	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU VÀ CHỮ VIẾT TẮT	iv
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	v
MỞ ĐẦU	1
1. Đặt vấn đề.....	1
2. Mục đích nghiên cứu	2
3. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài.....	2
4. Đóng góp mới của luận văn.....	2
Chương 1. TỔNG QUAN CÁC VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU	3
1.1. Một số khái niệm	3
1.1.1. Thảm thực vật và rừng.....	3
1.1.2. Đa dạng sinh học	4
1.2. Những nghiên cứu về thảm thực vật trên thế giới và ở Việt Nam	4
1.2.1. Những nghiên cứu về thảm thực vật trên thế giới.....	4
1.2.2. Những nghiên cứu về thảm thực vật ở Việt Nam.....	5
1.3. Những nghiên cứu về hệ thực vật.....	8
1.3.1. Những nghiên cứu về hệ thực vật trên thế giới	8
1.3.2. Những nghiên cứu về hệ thực vật ở Việt Nam.....	9
1.4. Những nghiên cứu về thành phần loài, thành phần dạng sống và yếu tố địa lí cấu thành hệ thực vật.....	10
1.4.1. Những nghiên cứu về thành phần loài.....	10
1.4.2. Những nghiên cứu về thành phần dạng sống	13
1.4.3. Những nghiên cứu về yếu tố địa lí cấu thành hệ thực vật	16
1.5. Nghiên cứu về các loài thực vật quý hiếm có nguy cơ tuyệt chủng.....	18
1.5.1. Tổng quan về sách đỏ thế giới và sách đỏ Việt Nam.....	18

1.5.2. Một số công trình nghiên cứu về các loài thực vật quý hiếm có nguy cơ bị tuyệt chủng ở Việt Nam	19
1.6. Những nghiên cứu về thảm thực vật và đa dạng thực vật tại Yên Bái và khu vực nghiên cứu	20
Chương 2. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	21
2.1. Đối tượng nghiên cứu	21
2.2. Phạm vi nghiên cứu của đề tài.....	21
2.3. Thời gian nghiên cứu	21
2.4. Nội dung nghiên cứu	21
2.4.1. Đa dạng về các trạng thái thảm thực vật	21
2.4.2. Đa dạng về thành phần thực vật	21
2.4.3. Đa dạng về yếu tố địa lí.....	21
2.4.4. Đa dạng về dạng sống.....	21
2.4.5. Tính đa dạng về giá trị tài nguyên	21
2.4.6. Đề xuất các giải pháp bảo tồn.....	21
2.5. Phương pháp nghiên cứu	21
2.5.1. Phương pháp điều tra theo tuyến (TĐT) và phương pháp đặt ô tiêu chuẩn (OTC).....	21
2.5.2. Phương pháp thu thập số liệu	22
2.5.3. Phương pháp phân tích mẫu thực vật	22
2.5.4. Phương pháp điều tra trong dân và các đơn vị cơ quan quản lý rừng nơi nghiên cứu	23
Chương 3. ĐIỀU KIỆN TỰ NHIÊN VÀ KHU VỰC NGHIÊN CỨU.....	24
3.1. Điều kiện tự nhiên	24
3.1.1. Vị trí địa lý, ranh giới, diện tích	24
3.1.2. Địa chất, địa hình.....	26
3.1.3. Điều kiện khí hậu, thủy văn.....	28
3.1.4. Hiện trạng đất rừng và sử dụng tài nguyên đất ở KVNC.....	30

3.1.5. Tài nguyên động vật - Thực vật	31
3.2. Đặc điểm kinh tế xã hội.....	32
Chương 4. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU.....	33
4.1. Đa dạng các trạng thái thảm thực vật tại KVNC.....	33
4.1.1. Thảm thực vật tự nhiên, có 2 kiểu rừng	34
4.1.2. Rừng trồng.....	38
4.2. Đa dạng về thành phần thực vật	38
4.2.1. Đa dạng ở mức độ ngành.....	38
4.2.2. Đa dạng ở mức độ họ.....	41
4.2.3. Đa dạng ở mức độ chi.....	43
4.3. Đa dạng về yếu tố địa lí ở mức độ loài.....	44
4.4. Đa dạng về dạng sống.....	46
4.5. Tính đa dạng về giá trị tài nguyên	48
4.5.1. Đa dạng về giá trị sử dụng.....	48
4.5.2. Đa dạng về các loài quý hiếm và có nguy cơ bị tuyệt chủng.....	49
4.6. Đề xuất các giải pháp bảo tồn.....	51
4.6.1. Vùng lõi	51
4.6.2. Vùng đệm.....	51
KẾT LUẬN, ĐỀ NGHỊ	61
1. Kết luận.....	61
2. Đề nghị.....	62
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	63
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU VÀ CHỮ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Chữ đầy đủ
KBTTN	Khu bảo tồn thiên nhiên
IUCN	The International Union for Conservation of nature and Natural Resources - Tổ chức Bảo tồn thiên nhiên và Tài nguyên thiên nhiên Quốc tế
WWF	Quỹ bảo vệ thiên nhiên Quốc tế
ĐDSH	Đa dạng sinh học
HST	Hệ sinh thái
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - Tổ chức giáo dục, khoa học và văn hóa của Liên Hợp Quốc
KVNC	Khu vực nghiên cứu
VQG	Vườn quốc gia
VU	Sẽ nguy cấp
EX	Tuyệt chủng
CR	Rất nguy cấp
EN	Nguy cấp
TĐT	Tuyển điều tra
OTC	Ô tiêu chuẩn
ODB	Ô dạng bản
UBND	Ủy ban nhân dân
LSNG	Lâm sản ngoài gỗ
TVNG	Thực vật ngoài gỗ
NXB	Nhà xuất bản
KBT	Khu bảo tồn

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1. Bảng đánh giá số loài thực vật được mô tả trên thế giới	9
Bảng 3.1. Diện tích khu bảo tồn các các xã lân cận	24
Bảng 3.2. Số liệu khí hậu thủy văn cơ bản của KVNC	29
Bảng 3.3. Hiện trạng sử dụng đất đai các xã vùng dự án	30
Bảng 3.4. Kết quả khảo sát động vật rừng	31
Bảng 4.1. Các trạng thái thảm thực vật tự nhiên ở KVNC	33
Bảng 4.2. Phân bố các bậc taxon (họ, chi, loài) trong các ngành ở KVNC	39
Bảng 4.3. Bảng so sánh tỷ lệ % số loài của HTV Nà Hẩu với HTV - VQG Ba Bể, VQG Cúc Phương và KBT Nam Xuân Lạc	40
Bảng 4.4. Bảng thống kê các họ thực vật có nhiều loài xuất hiện ở KBTTN Nà Hẩu	42
Bảng 4.5. Thống kê các chi đa dạng nhất trong HTV Nà Hẩu.....	44
Bảng 4.6. Đa dạng về yếu tố địa lý ở mức độ loài của HTV Nà Hẩu	45
Bảng 4.7. Kết quả phân tích phổ dạng sống ở KVNC	47
Bảng 4.8. Phân loại thực vật theo giá trị sử dụng của HTV Nà Hẩu	48
Bảng 4.9. Các loài thực vật quý hiếm có nguy cơ tuyệt chủng ở VNC	50

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 4.1. Biểu đồ phân bố các bậc taxon trong các ngành ở KVNC.....	39
Hình 4.2. Biểu đồ so sánh tỷ lệ % số loài của HTV Nà Hẩu với HTV - VQG Ba Bể, VQG Cúc Phương và Nam Xuân Lạc	40
Hình 4.3. Biểu đồ phổ các yếu tố địa lý của các loài trong khu HTV Nà Hẩu	45
Hình 4.4. Biểu đồ dạng sống cơ bản của HTV Nà Hẩu	47
Hình 4.5. Biểu đồ phân loại thực vật theo giá trị sử dụng.....	49